

Függelék: Nyelvjárási szótárak alapjául szolgáló, központi hanti és manysi nyelvi gyűjtemény létrehozásának terve (2001)

Első közlés: Приложение: Проект создания центрального языкового фонда хантыйского и мансийского языков для диалектологических словарей. (с Е. А. Немысовой и З. С. Рябчиковой). Journal de la Société Finno-Ougrienne 89 (2001): 280–288.

1. Etnikum és információ

A III. évezred fordulóján eljutottunk a nyugat-szibériai őslakos népek létének és nemlétének határához is. Mivel úgy hozta a sorsuk, hogy lakóhelyük az ország legfontosabb energialelőhelyeinek közelében van, ezek a szigetekben létező „természeti társadalmak” kénytelenek hihetetlen sebességgel civilizálódni és elfoglalni helyüket a világ népeinek egyetemes közösségében. Az életmódbeli és társadalmi változások következtében (új foglalkozások megjelenése, egyes házasságok) az etnicitás mint olyan egyre gyakrabban **különleges információs bázis** képében jelenik meg. Ez a bázis eddig minden nemzedékben megújult – hagyományos módon, a szellemi vezetők irányításával.

Napjainkban az információ professzionális kezelése a **tudomány** feladata. A tudományos rendszer a civilizált társadalmak hosszú fejlődésének eredménye, de más alternatíva híján maga a nép kezdte felismerni a tudomány perspektíváit. Az információt a nemzeti értelmiség a tudományos rendszernek megfelelően rögzíti, értelmezi és adja tovább. A hagyományos etnikus és a nemzetközi tudományos szféra erősödő kölcsönhatásának következtében előre lehet látni a tudományos kutatásnak azon változatait, melyek alkalmazkodtak az őslakos népek mentalitásához és érdekeihez.

2. Etnikum és nyelv

A kis lélekszámú etnikumok esetében (beleértve a néhány milliót számláló népeket) a nyelv nemcsak etnikus tulajdonság, hanem a létezés egyik legfontosabb eszköze. A saját nyelv megléte feltétlenül etnikumi státust biztosít a közösségnek, hiányában viszont alig megfogható az etnicitás. Különösen

egy éles információs-kulturális robbanás idején, amikor még a nagyobb népeknek sincs idejük kidolgozni az új jelenségek tömegéből a saját variánsukat, a nyelv határozza meg az etnikumot. **Az etnikum folyamatosságát a nemzeti nyelv aktív információs bázisának a megőrzése biztosítja.** Következésképpen a mostani sorsdöntő évtizedekben minden, ami a nyelvet figyelmen kívül hagyva történik, az etnikum létét fenyegeti.

A nyelv a világ modellálásának valóságos lehetősége, az etnikum történelmi fejlődésének egyedülálló koncentrátuma. Azok a népek, melyek nem rendelkeznek gazdag régészeti forrásokkal és korai írásbeliséggel, csak a nyelvükön keresztül tudják megismerni a múltjukat. A nyelv jelentősége sokszorosan felülmúlhatja annak aktuális helyzetét. A hanti nyelv például minden finnugor népet érdekelhet, hiszen **kulcsszerepe** van az alapnyelv hangrendszerének rekonstrukciójában.

3. Az obi-ugor nyelvek külső és belső jellemzése

A nagy területi különbségek miatt a „hanti vagy manysi nyelv” fogalma absztrakció. A „nyelv – nyelvjáráscsoport – nyelvjárás – alnyelvjárás – variáns” vertikális felosztás egy olyan típust képvisel, ahol a beszéd egy alsó szintjén nagyon pontosan meg lehet határozni a beszélő faluját, a felső szinten ugyanakkor a távoli nyelvjárások beszélői nehezebben értik meg egymást, mint amennyire például egy orosz és egy lengyel érti egymást. A nyelv reális alapegységének az alnyelvjárást lehet tartani – ez 5–10 hagyományos település szociális-kulturális közösségének a nyelve (ilyen például a kazimi nyelvjárás felső-, középső- és alsó-kazimi, valamint polnovati alnyelvjárása). A szocializmus idején végbement kényszerű migráció következtében (munkavállalás, a kolhozok összevonása, bentlakásos iskolák stb.) ezen a szinten összekeveredtek az alnyelvjárások. A terület nagy részén csak azoknál őrződött meg az eredeti variáns, akik 1930–1940 előtt születtek. **Tehát alig 10 évünk van arra, hogy megőrökítsük, milyen volt a helyi nyelv eredeti változata!**

Külső, interetnikus szinten az őslakosok nyelve átlép a virtuális kategóriába – azaz elméletileg lehetséges, de a valóságban nem feltétlenül létezik. Nincs önálló funkciója: a majdnem teljes kétnyelvűség idején az orosz mellett háttérbe szorulnak ezek a nyelvek. A nemzeti nyelv a családokban csak ott marad meg, ahol a hagyományos kisebb falvakban és erdei szálláshelyeken csodálatos módon nem keveredett a lakosság (a hantiknál a Szinja folyón, a Kazim folyó vidéki erdőkben, az Urál menti tundrán, a manysiknál a Felső-

Lozván). Azokon a területeken, ahol vegyes lakosság él, még az ún. nemzetiségi falvakban is, a háború után született nemzedék családjában áttérnek az orosz nyelvű kommunikációra. Ennek eredményeként, miután az idősebb nemzedék távozik, **a nemzeti nyelv használatának meredek esése várható, az unokák körében pedig a teljes eltűnése. A terület nagy részén az anyanyelv funkcionálásának rögzítésére összesen mintegy 10 év maradt!**

4. Extrém helyzet – extrém program

A II. és III. évezred fordulóján számos kis nép a lét és nemlét határán keresi az utat a jövő irányába. Tíz-tizenöt év múlva attól fog függeni a sorsuk, hogy ezen évek során tudtak-e reagálni a kihívásra, felvértezték-e magukat időben minden olyan szükséges tulajdonsággal, mely erősíti identitásukat, felgyűjtötték-e többek között azt az információs kincset, mely a nyelvben van „kódolva”. A jövőben ezeket a gyűjteményeket bármilyen aktuális célra lehet használni, de egy **ilyen „alaptőke” nélkül majdnem lehetetlen fennmaradni önálló etnikumként.**

Elengedhetetlen, hogy nagyon gyorsan kidolgozzunk egy **tízéves speciális programot** annak érdekében, hogy létrehozassunk egy **központi nyelvi információs fondot**. Hasonló hanti nyelvi dialektológiai program már száz évvel ezelőtt létezett Finnországban. Itt most egy olyan **extrém munkafolyamatot** javasunk, mely a Hanti-Manysi Autonóm Körzet nyújtotta konkrét feltételeken alapszik. Figyelembe vettük benne a rögzítési technika (digitális felvételek) és a feldolgozás fejlődését (montírozás, felismerő és lejegyző, szótáríró és egyéb elektronikus programok), valamint annak a lehetőségét, hogy a jövőben bizonyos, őslakosok által beszélt nyelvjáráások regionális nyelvi státust kapjanak. A munka eredményeként nemcsak egy egyedülálló információs kincs jön létre, hanem kinevelődik a szakembereknek egy újfajta rétege (gyűjtők, feldolgozók, adatközlők), akik hivatásos módon tudják kezelni ezt az örökséget.

5. A központi nyelvi fond létrehozásának tudományos alapjai

A tudománynak megvannak a maga törvényszerűségei: az információ azokban a témákban sokszorozódik meg, amelyek jobban ki vannak dolgozva. Ebből ered az információ egyenetlen eloszlása: a divatos témákat az erős lokális csoportok körében többször dokumentálják, míg más témák és terü-

letek ismeretlenek maradnak. Amíg azt várjuk, hogy a nyelvészet vagy a néprajz spontán módon eljusson az utolsó pontig, addig minden „hagyományos” adatközlő átköltözik a túlvilágra. Egy **szótári alapon történő lekérdezés** nem egyszerűen nyelvjárásgyűjtés, hanem **a teljes kultúra sürgős rögzítésének egyetlen módszere**, a fogalmak részletes értelmezése által. Sok helyen feltehetőleg ezek az anyagok lennének az utolsó autentikus adatok.

A hanti és a manysi filológiára az a jellemző, hogy az utóbbi 150 évben leginkább külföldön művelték: a szövegek és a szótárak német (vagy magyar és finn) nyelvre fordítva jelentek meg. Az 1890-es évektől a nyelvjáráásokat falvakra lebontva pontosan dokumentálták, de a dialektológia nem kapott különös figyelmet Oroszországban. A szocializmus idején a hivatásos tudomány újabb terepanyagok hiányában a korábbi források alapján hozott létre szintéziseket, többek között az összes nyelvjárást számba vevő szótárakat. Wolfgang Steinitz nagy hanti szótára, valamint Munkácsi Bernát és Kálmán Béla manysi szótára **majdnem kész alapja a gyűjtésnek és az információ feldolgozásának**.

Bár a nyelv a maga nemében kifogyhatatlan forrás, összetevői teljesen megismerhetők úgy, hogy befogadható legyen. Milyen szinteken, milyen elemeket, milyen módszerrel, (a dialektológia szempontjából) milyen tudományágakon belül kell rögzíteni, megörökíteni az információt?

<i>A nyelv szintje</i>	<i>A rögzítés tárgya</i>	<i>Módszer</i>	<i>Tudományág</i>
Akusztikai	kiejtés intonáció	szabad beszélgetés, visszakérdezés	fonetika fonológia prozódia
Lexikai	alapvető fogalmak, értelmezésük, képzett szavak, frázisok, példák	a nyelvjárási szótár alapján történő lekérdezés	szemantika lexikográfia stb.
Grammatikai	szükséges szóalakok, fonológiai, morfológiai leírás	ellenőrzés, a meglévő nyelvtan kiegészítése	fonológia morfológia
„Jelentéstani- etnográfiai”	a tárgy vagy fogalom részletes leírása	szemantikai, néprajzi lekérdezés	szemantika, néprajz, történelem, filozófia
Asszociációs	bármely téma, mely eszébe jut az adott fogalomról	szabad beszélgetés	pszichológia textológia
Epikus	bármely elbeszélő jellegű téma	szabad beszélgetés	folklorisztika, történelem stb.

A Wolfgang Steinitz kutatócsoportja által összeállított, minden hanti nyelvjárásra kiterjedő **hanti–német szótár** (Berlin, 1966–1991) tulajdonképpeni szótári része 827 oldalt tesz ki, de a fordítandó szöveg nem több 300 lapnál. Az összes korábbi szótár anyagát átírták a fonematikus írásmód szerint, a korábbi forrásokat és példákat az eredeti írásmóddal idézték. A szavak alapjelentése oroszul is meg van adva. A keleti nyelvjárásokat Ny. I. Tyerjoskin gazdag hanti–orosz szótára képviseli, valamint az amatőr M. K. Mogutajev vaszjugani nyelvjárású szótára.

Munkácsi Bernátnak és Kálmán Bélának az összes manysi nyelvjárásra kiterjedő, **manysi–magyar–német szótára** (Budapest, 1986) 746 oldalt tartalmaz (fordítandó mintegy 200 oldal), sok példával. Az írásmód Munkácsi Bernátét követi (1888), az alapvető szavak modern átírással is meg vannak adva.

Ha a szótárakat elosztjuk öt hivatásos fordító között, akkor az orosz fordítás két év alatt elkészül. Fontos, hogy a munkát olyan valaki ellenőrizze, aki jól tud németül, és ismeri a szibériai orosz terminológiát (például N. V. Lukina). A hanti és a manysi anyagot érdemes kiadni eredeti formájában, a betűkhöz pedig nyelvjárásonként részletes fonetikai leírást kell fűzni, mivel a cirillbetűs átírásról egyelőre nincs egységes koncepció. Ezek a szótárak fogják szolgálni a központi nyelvi gyűjtemény kidolgozásának alapját. A lefordított szótárból később könnyű lesz összeállítani az egyes nyelvjárások cirillbetűs szótárait. Addig, amíg Steinitz és Munkácsi szótárai nem elérhetők az orosz nyelvű kutatók, különösen a nemzetiségek képviselői számára, az oroszországi filológia – képletesen szólva – bekötött szemmel kénytelen tapogatózni.

Az ügy sürgős volta miatt és azért, hogy egységes anyag jöjjön létre, össze kell állítani egy, a szókinsz gyűjtését bemutató hangos kérdőívet a hozzá tartozó képes melléklettel. Ezt 2000–2002 között intenzív munkával el lehet készíteni. A lépések a következők: először megszámozzák a hanti szótár szócikkeit. Az anyagot ismerő szakember vezetésével (Je. A. Nyomiszova és Schmidt Éva) az egyes nyelvjárások jól képzett beszélői német fordítóval kiegészülve minden egyes szócikkről eldöntik, hogy mit kell feltétlenül megkérdezni róluk, sőt döntenek az esetleges példamondatokról is. A szerkesztett hanganyagot orosz nyelvű felolvasó segítségével újra felveszik, és készen van a kérdőív-kazetta. Ezzel párhuzamosan egy kontroll-kazettára beolvassák az eredeti szócikket is a hanti adatokkal és az orosz fordítással. A képes melléklethez a szakirodalomból és más forrásokból fénymásolatok készülnek azokról a dolgokról (növények, állatok, háztartási eszközök, díszítőmotívumok stb.), melyekről könnyebb informálódni szemléltető anyag

segítségével. A gyűjtők megkapják mind a kazettákat, mind a kiegészítő füzetet.

1. A nyelvjárási gyűjtemény szervezeti alapja¹

A szervezeti struktúra három szinten képzelhető el.

1. *Egyéni.* A kutatandó helyen szerződést kötnek a gyűjtővel, aki képzésben részesül. A felsőfokú végzettség és a nyelvészeti ismeretek előny, de nem feltétel. Adatközlőket is alkalmaznak, valamint külső munkatársakat lejegyzésre, fordításra, gépelésre és egyéb feladatokra. A gyűjtő bérének meg kell egyeznie az Obi-ugor Kutatóintézet tudományos segédmunkatársának fizetésével, az adatközlő bére pedig egy jó nyugdíjjal legyen egyenértékű.
2. *A kutatóhely szintje.* A nyelvjárási területen kell találni egy bázist, melyen létrejönnek az elsődleges feldolgozáshoz szükséges tudományos, szervezeti és technikai feltételek. Elsősorban a folklór archívumok jöhetnek számításba, vagy más intézmények, melyek biztosítani tudják a számítógépekhez és a szakirodalomhoz való hozzáférést, valamint lehetőséget a konzultációra és az eredeti felvételek őrzésére. A központi gyűjtemény költségvetéséből alkalmazni lehet egy kisebb alkotói gárdát, ez képezi a területi egység, „filiálé” alapját. A terepi felvételek eredeti változatát meg kell őrizni.
3. *A központi gyűjtemény szintje.* A központ Hanti-Manszijszkban jön létre speciális, független finanszírozással. Nyelvészeti jártas szakember irányítja, aki jól ismeri a hanti dialektológiát. Osztályai:
 - a) elméleti – a munkatársak szakterülete a lexikológia, a szemantika és a fonológia,
 - b) tudományos-gyakorlati – hanti anyanyelvű munkatársak, felsőfokú (lehetőleg nyelvészeti) végzettséggel, minden nyelvjárásra kiterjedő ismeretekkel. Feladatuk a gyűjtőmunka irányítása és az anyag másodlagos feldolgozása,
 - c) technikai – programozók és operátorok, digitális stúdió, sokszorozító,
 - d) archívum, tárolóhely.

¹ Az eredeti közleményben itt újra kezdődött a fejezetek számozása. Ezen nem kívántunk változtatni (CsM).

2. A szótári anyag gyűjtésének koncepciója

Az „extrém” program koncepciója különbözik a terepi anyag „akadémiai” lexikológiai gyűjtésétől:

- a szócikkekben a szavak jelentése mellett részletesen ki kell fejteni a fogalmat úgy, mint az értelmező szótárakban,
- dokumentálni kell az adatközlő **természetes asszociációs szféráját** is.

A tudományos lépések (például a szemantikai mező és a képzett szavak lekérdezése) sorban a következő feladat. Az egyik legfontosabb cél: minél több **megszakítás nélküli spontán beszéd** felvétele. Az információs gyűjtemény neve lehet „Beszélgetés a szókincsről”, de ez ugyanakkor a különböző lokális csoportok **enciklopédikus világnézetének** rögzítése is.

Minden alnyelvjárás esetében készíteni kell egy nyelvtani összefoglalót az adatközlőtől felvett kiejtési példákkal, és ezt ellenőriztetni kell az alnyelvjárás két-három másik beszélőjével is. A szakirodalomban megjelent grammatikákat egyénileg át kell dolgozni az adatközlőkkel úgy, hogy legyen példa vagy példamondat minden nyelvi jelenségre és funkcióra.

Az adatközlők munkájának természetes ösztönzője az önmeghatározás igénye. A gyűjtő visszatérő kérdése: „És ti hogy mondjátok?” A nyelvi variánsok időbeli és térbeli különbségeit felismervén az adatközlő is arra törekszik, hogy megtalálja és átadja a saját verzióját.

3. A szótári gyűjtés elvei és módjai

Mivel a modern technika lehetővé teszi a felvétel későbbi szerkesztését, annak nincs jelentősége, hogy az eredeti felvételen mi, hol hangzik el.

Ha valamilyen más tárgyban jó beszélgetés alakul ki, nem kell szigorúan a témánál maradni. Annak érdekében, hogy ne térjünk le a természetes asszociációk útjáról, érdemes megállapodni abban, hogy az adatközlő nem vár kérdéseket, hanem szépen sorban elmond mindent, amire emlékszik az adott szóval kapcsolatban (vagy ami általában eszébe jut). Lekérdezéskor először arra kell törekedni, hogy az adatközlő adja meg a fogalom meghatározását vagy különböző jellemzők alapján történő besorolását (például meg kell kérdezni „mit jelent...?” aztán „milyenek szoktak lenni?”, „és ezen kívül még milyenek?”) és az ő rendszere alapján kérdezni tovább, mivel maga a gondolkodás, világszemlélet megismételhetetlen értékkel bír. A nyelvjárásgyűjtés módszerei közé tartozik, hogy közvetett módon (vagy

más nyelvet használva) kérdezzünk annak érdekében, hogy ne sugalmazzuk a helyi kifejezéseket és kiejtést. A mi esetünkben ez a módszer nem alkalmazható, mert befolyásolja az adatközlő gondolkodását. A beszélgetés mindig jusson el a téma teljes kimerítéséig – egy szóról óráig lehet beszélni –, az információ emlékeztet egy néprajzi tanulmányra. Egy témát olyan sok szempontból lehet körbejárni, amennyi más fogalmakhoz kapcsolódó asszociációként felmerül.

Ha például állatról van szó, a következő témákat lehet tárgyalni oly módon, ami az adatközlőnek természetes: meghatározás, jellemzés, besorolás különböző tulajdonságok alapján, élőhely, tevékenység, szokások, kommunikáció, az állat vadászata, felhasználása; elképzelések, hiedelmek, mitológiai jelentőség, viselkedési normák, rítusok, speciális terminológia, folklór alkotások, frazeológia; az állattal kapcsolatos esetek, emlékek, aktuális gondolatok.

A gyűjtő úgy készül fel a témára, hogy fejhallgatón meghallgatja a kérdőívet tartalmazó és a kontroll kazettát. A beszélgetés **feltétlenül a helyi nyelven** történik, a gyűjtő azt, vagy legrosszabb esetben a szomszéd nyelvjárást használja. A téma jobb megértése céljából oroszul is fel lehet tenni kiegészítő kérdéseket. Ha a beszélgetés során ismeretlen szavak vagy fogalmak kerülnek elő, a téma lezárásakor érdemes rögtön tisztázni őket.

A lexikológiai gyűjtéshez kreatív képességekre és mindkét oldal kölcsönös megértésére van szükség. Az adatközlő szükséges tulajdonságai: gazdag fantázia, asszociatív gondolkodás, világos mondszerkesztés, szemléletes kifejezési mód, epikus tehetség, tiszta kiejtés és intonáció stb. Ha egy tulajdonság megvan, de egy másik hiányzik, lehet egyszerűsíteni a gyűjtést (lehet gyűjteni például fogalom-meghatározásokat és asszociációkat, de nyelvtani formákat nem).

4. Az anyag filológiai feldolgoása

A feldolgozás három szinten történik: egyéni (a gyűjtő szintjén), a helyi intézmény, valamint a központi gyűjtemény szintjén. A munka a következő szakaszokat és fázisokat tartalmazza:

1. szakasz:

- a) *Regisztráció.* A gyűjtő leírja a felvétel legfontosabb adatait, amit bevisznek a filiálé számítógépes regiszterébe. Onnan az információ a saját hálózaton keresztül bekerül a központi gyűjtemény rendszerébe, és a felvétel megkapja a paramétereinek megfelelő kódszámot.

- b) *A szócikkek szerinti elsődleges rendszerezés.* A regisztrált paraméterek között szerepel a fő szócikkek száma, melyek alapján megtörtént a lekérdezés. A hanganyag meghallgatása után a gyűjtő vagy a fiilálé erre specializálódott munkatársa megállapítja, hogy az adott szón kívül milyen lexémákról hallható értékes információ. Az ismeretlen vagy ritka szavakról és kifejezésekről külön lista készül. A fent említett hat nyelvi szinten (l. táblázat) is ki kell jelölni az érdekes szegmentumokat. Az anyag feldolgozása után közvetlenül a gyűjtő kiegészíti az információt azokkal a momentumokkal, amelyek külső felhasználó számára homályosaknak tűnhetnek. A legegyszerűbb módszer mindezt magnóba mondani.
- c) *Másodlagos rendszerezés.* A központi gyűjteményben az előző szakasz eredményeinek számítógépre vitt változatát összehasonlítják a szerkesztett felvétellel, és az összes meglévő nyelvjárási anyag alapján rendszerezik. Az egyezésekre és a további információk feldolgozásra utaló lábjegyzeteket a központi gyűjtemény speciális számítógépes programja segítségével viszik be. Ezzel megtörténik a felvétel katalógizálása a rendszer „metanyelvén” (oroszul).

2. szakasz:

- a) *Lejegyzés és fordítás* a gyűjtő és a fiilálé szintjén. A mi munkamódszerünk szerint a lejegyzést megelőzi a tartalom gondos elemzése. Ez amiatt van, hogy éppen abban az évtizedben, amikor a leggyorsabban kell menteni az információt, még nincs a nyelvjárások fonéma-rendszerét tükröző, egységes cirill alapú írásmód. Az alnyelvjárások jellegzetességeinek visszaadása szintén súlyos elméleti kérdés. A gyűjtőket és a lejegyzést végző munkatársakat inkább a **következetességre** kell megtanítani, melyhez tartaniuk kell magukat **a saját rendszerükben**, mint arra, hogy az állandóan változó szabályokhoz igazodjanak. A gyűjtés rövid idő alatt olyan sok anyagot eredményezhet, amit lehetetlen teljes egészében lejegyezni. A szép dikcióval elmondott és visszakérdezésekkel pontosított szöveget nem nehéz feldolgozni. A **fordítás** leggyorsabb módja: a gyűjtő vagy az alnyelvjárást jól ismerő munkatárs a fordítást és a megjegyzéseket magnetofonba mondja, ezt egy másik munkatárs számítógépre viszi.
- b) *A szöveg és a fordítás feldolgozása a központi gyűjtemény szintjén.* Az adott nyelvjárás szakértője összehasonlítja a lejegyzést a hangfelvétellel és a megformálás általános normáihoz igazítja. Ha van olyan program, mely képes konvertálni egységes transzliterációs vagy transzkripciók elve alapján, a szöveget ezzel dolgozzuk föl. Azokat a ré-

szeket, melyek alkalmasak arra, hogy szócikk vagy más szövegegység legyen belőlük, megszerkesztjük. A **fordítást** elég elvégezni akkor, amikor készen van a szerkesztett szöveg, ennek eredetijét a gyűjteményben őrizzük.

3. szakasz:

A nyelvjárási szótár összeállítása a központi gyűjteményben. Gyorsan létrejön a szótár ilyen munkaszervezéssel? Valószínűleg nem. Amíg élnek a hagyományos kultúrájú adatközlők, minden erőt az információ felhalmozására kell fordítani, akár a feldolgozás rovására. A központi gyűjteményben évtizedekig dolgozó hivatásos nyelvészek számítógépek segítségével megfelelő állapotban tudják tartani az anyagot, csak el kell dönteni, hogy mikor kezdődjék a végleges szerkesztő munka. Ugyanakkor azokban az években, amikor erre várunk (a 2010-es években), az akusztikus információ ideális hordozója nem a nyomtatott könyv lesz, hanem a **hangzó CD-ROM feliratokkal és sokféle vizuális anyaggal**. Maga a nyelvjárási szótár a **hanti kultúra enciklopédiájára** fog hasonlítani.

5. A gyűjtemény technikai alapja

A központi gyűjteményben a következő eszközökre lesz szükség:

- a) *Az egyén szintjén:* a gyűjtőnek a szerződés idejére
 - 1 jó minőségű magnetofon (diktafon), feltétlenül külső mikrofonnal,
 - 1 Sony TCM-939 típusú asztali magnetofon a lejegyzéshez.
- b) *A fiálé szintjén:* az intézménynek, mely a fiálé funkcióját tölti be:
 - 1 számítógép (Pentium 500), a szükséges programok: a magnetofonfelvétel digitalizálására alkalmas program (a további feldolgozás érdekében), CD-ROM író program, a központi gyűjtemény programjai, a hálózathoz való kapcsolódási lehetősége,
 - 8 mm-es videófelvevő,
 - 1 professzionális magnetofon a lejegyzéshez, melyen változtatható a lejátszás sebessége.
- c) *A központi gyűjtemény szintjén:*
 - alapszámítógép (Pentium 700) 19"-os képernyővel,
 - hangfelvételek digitalizálására és CD-ROM szerkesztésére alkalmas berendezés,

- videófelvételek digitalizálására alkalmas berendezés szerkesztő programmal, a másodlagos szerkesztés céljából 2–3 olyan számítógép, mint a fiálékban is van,
- szkennner,
- színes nyomtató,
- internet, elektromos posta (e-mail) – hálózat a gyűjtemény adatbázisának távoli elérése céljából,
- speciális számítógépes programok: adatbázisok, betűkészlet-konvertáló programok.

(Csepregi Márta fordítása)